

Lege
pentru modificarea și completarea Codului Penal
nr.985-XV din 18.04.2002

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La art.107 alin. (3), după cuvintele „săvârșirii de infracțiuni prevăzute la” se completează cu cifra „165”;

2. Art.165:

la sancțiunea alin. (1), textul „cu închisoare de la 6 la 12 ani” se substituie cu textul „cu închisoare de la 6 la 10”;

la sancțiunea alin. (2), textul „cu închisoare de la 7 la 15 ani” se substituie cu textul „cu închisoare de la 7 la 12”;

3. La art.165¹ alin.(1) din Codul penal sintagma „sau trafic de copii” și „sau ale traficului de copii” de exclus din tot cuprinsul definiției;

4. Art.206:

la sancțiunea alin. (1), textul „cu închisoare de la 10 la 12 ani” se substituie cu textul „cu închisoare de la 7 la 12”;

5. Se completează Codul penal cu art.206¹, în următoarea redacție:

„Articolul 206¹. Utilizarea rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de copii

(1) Utilizarea produselor și/sau serviciilor care constituie rezultatul exploatării în infracțiunea de trafic de copii, prestate de o persoană despre care beneficiarul știe că este victima acestei infracțiuni, dacă această faptă nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau ale traficului de copii,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, în mărime de la 3000 la 5000 de unități convenționale cu privarea de drept de a exercita o anumită activitate.

(2) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin.(1) este liberată de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre comiterea de către alte persoane

infrațiunilor de trafic de ființe umane sau trafic de copii, a ajutat la descoperire infrațiunilor respective sau a contribuit activ la cercetarea acestor cazuri.

6. La art. 207 :

se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Aceleași acțiuni soldate cu abandonarea copilului în străinătate se pedepsește cu închisoare de la 6 la 12 ani.”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului penal este elaborat de Procuratura Generală.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul Legii este elaborat de către Procuratura Generală în conformitate cu prevederile art.5 lit.h) al Legii cu privire la procuratură nr.3 din 25.02.2016, având drept scop perfecționarea unor acte normative prin care se reglementează traficul de ființe umane și crimelor conexe.

Prin ratificarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, adoptată la 3.05.2005, Republicii Moldova îi revine obligația pozitivă de a evalua posibilitatea adoptării unor măsuri legislative ce ar asigura investigațiile și sancționările eficiente.

În conformitate cu Obiectivul specific 12.2. „Asigurarea unui proces de judecată echitabil, cu respectarea normelor internaționale din domeniu”, pct.4.1.7 al Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 (HG nr. 461/2018), a fost generalizată practica de aplicare a pedepselor în anul 2019 pentru comiterea infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii, inclusiv prin prisma criteriilor generale de individualizare.

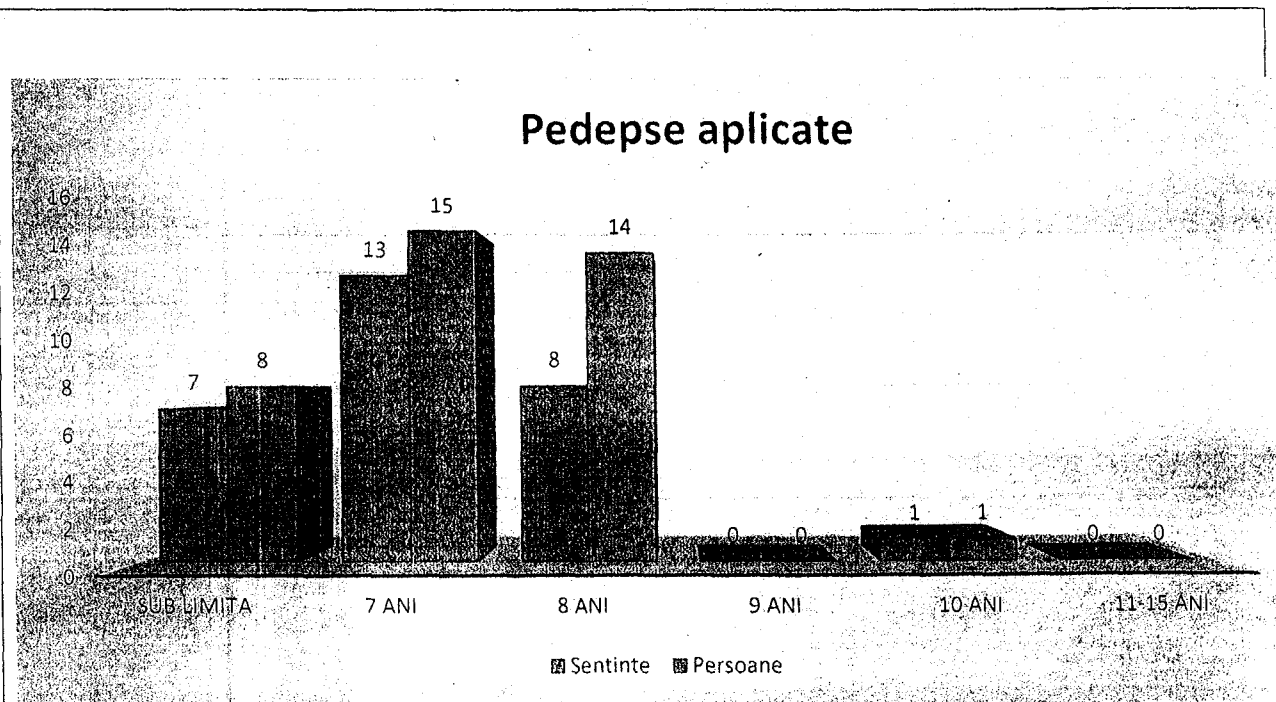
În cadrul generalizării au fost studiate hotărârile adoptate în perioada anului 2019 de către instanțele de fond, apel și recurs în cauzele penale unde au fost dispuse soluții de condamnare pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de art.165 și/sau 206 din Codul penal, fiind analizată practica aplicării pedepselor, inclusiv prin prisma criteriilor generale de individualizare.

Pedepsele aplicate pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.165 alin.(2) lit. a)-g) din Codul penal.

Sanțiunea art.165 alin.(2) din Codul penal prevede o pedeapsă pentru persoanele fizice *de închisoare de la 7 la 15 ani, cu privare de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.*

Din 29 sentințe de condamnare a 42 de persoane fizice au fost aplicate pedepsele principale:

- de 7 ani închisoare, în 13 sentințe privitor la 15 persoane;
- de 8 ani închisoare, în 8 sentințe privitor la 14 persoane (2 persoane 8 ani 6 luni);
- de 10 ani închisoare, în 1 sentință în privința unei persoane;
- cu reducerea cu o treime a limitei minime (art.364¹ alin.(8) CPP) și sub limita minimă (art.79 CP), 7 sentințe privitor la 8 persoane.

Din datele statistice reflectate s-a constatat că, în **71,4 %** din sentințele de condamnare au fost aplicate pedepse principale de închisoare pe un termen de la 7 la 8 ani, în **25 %** au fost aplicate pedepse sub limita minimă a sancțiunii și o pedeapsă mai blândă, în **3,5 %** o pedeapsă principală de 10 ani închisoare.

Astfel, chiar dacă infracțiunea prevăzută la art.165 alin.(2) din Codul penal este o infracțiune deosebit de gravă și prevede ca pedeapsă principală –închisoare de la 7 la 15 ani, la pedepse mai mari de 10 ani închisoare nu au fost condamnate nici o persoană, în majoritatea cazurilor fiind stabilite pedepse minime prevăzute de sancțiune sau sub limita sancțiunii în cazurile examinării în procedura simplificată (art.364¹ CPP) sau existenței circumstanțelor excepționale(art.79 CP).

În concluzie la analiza efectuată atestăm că, în conformitate cu principiul individualizării pedepsei (art.7 CP) în coroborare cu criteriile generale de individualizare a pedepsei înserate la art.75 alin.(1) CP, instanța de judecată aplică pedepsele luând în considerare caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, motivul și scopul celor comise, persoana celui vinovat, caracterul și mărimea daunei prejudiciabile, circumstanțele ce atenuează sau agravează răspunderea, ținându-se cont de influența pedepsei aplicate asupra corectării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Analiza practicii judiciare în partea individualizării pedepselor aplicate pentru comiterea infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii, a evidențiat faptul că în majoritatea cazurilor ca pedepse principale sunt aplicate pedepse cu închisoare la limita minimă prevăzută de sancțiune. Această practică se datorează faptului că, spre deosebire de alte infracțiuni, sancțiunile prevăzute pentru

comiterea infracțiunilor de trafic de ființe umane sunt aspre și **persistă riscul încălcării principiului individualizării pedepselor penale în cazul existenței circumstanțelor agravante.**

Trebuie de evidențiat că, prin Legea nr.270 din 07.11.2013, în vigoare 10.12.2013 la sancțiunile de la alin.(1) a art.165 din Cod penal au fost majorate limitele minime „**de la 5 la 12**” la „**de la 6 la 12**” și sancțiunea art. 206 alin.(1) din Codul penal „**de la 8 la 12**” la „**de la 10 la 12**”.

Conform, notei informative a proiectului de lege, care a fost adoptat, s-a făcut referire la Raportul cu privire la traficul de ființe umane 2011, elaborat de către Departamentul de Stat al SUA care a constatat că „*condamnarea pentru infracțiuni de trafic de ființe umane constituie o problemă pentru Moldova, întrucât, deseori, pedepsele nu au fost comensurabile cu gravitatea infracțiunii*”.

Considerăm că soluția de a înăspri pedepsele pentru a preveni posibile abuzuri la individualizarea pedepselor nu este cea mai optimă în special fiind privită prin spiritul politicii punitive ale statului.

Or, în conformitate cu art.75 CP, individualizarea judiciară a pedepsei este realizată de către instanța de judecată și constă în stabilirea și aplicarea pedepsei prevăzute de sancțiune, pentru infracțiunea săvârșită, în funcție de gravitatea infracțiunii săvârșite, de personalitatea infractorului, de împrejurările concrete în care s-a comis infracțiunea.

De menționat că, pedepsele stabilite de instanța de judecată trebuie să fie nu numai legale, în sensul de respectare a cadrului legal de individualizare judiciară, dar și juste, adică să se respecte criteriul proporționalității, care presupune stabilirea cuantumului pedepsei în funcție de gravitatea infracțiunii și vinovăția autorului. În același timp, trebuie să fie respectată prevederea art.61 CP, conform căruia, pedeapsa care se aplică urmează să își atingă scopul de restabilire a echității sociale și de prevenire a săvârșirii noilor infracțiuni de către alte persoane.

De evidențiat că, conform art.4 a Directivei **2011/36/UE** a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului stipulează că infracțiunile de trafic de ființe umane sunt pasibile de a fi pedepsite cu pedeapsa închisorii cu maximum de cel puțin **5** ani (art. 165 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova prevede maximum de **12** ani închisoare) și în forma agravantă cu pedeapsa închisorii cu maximum de cel puțin **10** ani (art. 165 alin.(2) și (3) din Codul penal al Republicii Moldova prevede maximum de **15** ani închisoare și respectiv **20** de ani.).

Reieșind din constatările enunțate, urmează a fi echilibrate și ajustate sancțiunile pentru infracțiunile de trafic de ființe umane pentru a facilita individualizarea pedepselor.

Este necesar de remarcat că, deseori, pentru infracțiuni de trafic de ființe umane sunt condamnate foste victime a acestor infracțiuni, împrejurări de care instanțele de judecată țin cont la individualizarea pedepsei însă, ținând cont de normele actuale, posibilitatea instanțelor de a individualiza proporțional pedeapsa cu fapta săvârșită și persoana condamnată este redusă esențial.

Prin reducerea pedepselor pentru infracțiunea prevăzută de art.165 alin.(2) din Codul penal, cea mai răspândită calificare a faptelor penale din numărul infracțiunilor de trafic de ființe umane, din infracțiune deosebit de gravă aceasta, potrivit prevederilor art.16 din Codul penal va trece în categoria infracțiunilor grave și, respectiv, termenul de prescripție de tragere la răspundere penală se va reduce, potrivit prevederilor art.60 din același Cod de la 20 ani la 15 ani.

În context, modificarea propusă va echilibra amendamentele propuse (de reducere a pedepselor), ținând cont că infracțiunile prevăzute de art.165 și art.206 din Codul penal sunt prevăzute de actele internaționale în special, *Protocolul privind prevenirea, reprimarea pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor*, act adițional la *Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate Protocolul de la Palermo din decembrie 2000* (în continuare Protocolul de la Palermo) și *Convenția Consiliului European privind lupta împotriva traficului de ființe umane* (în continuare Convenția de la Varșovia), mai mult, normele penale respective sunt destinate să asigure respectarea art.4 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (în continuare CoEDO) – „Interzicerea sclaviei și muncii forțate”, care învederează preocuparea forului internațional de fenomenul numit și sclavia modernă.

Raționamentele introducerii art.165 din Codul penal în norma prevăzută de art.107 alin.(3) din Codul penal au fost expuse *supra*.

Mai mult, pe parcursul a 30 de ani de independență a Republicii Moldova au fost adoptate 8 legi privind amnistia¹, marea majoritate incluzând în sine infracțiuni din categoria celor grave. Astfel, ținând cont de perioada examinării acestor categorii de infracțiuni este foarte probabil ca aceste fapte să fie introduse în ulterioarele legi, fapt care va diminua capacitatea statului la respectarea prevederilor art.2 lit.a) din Protocolul de la Palermo, art.23 pct.1) a Convenției de la Varșovia și implicit art.4 a CEDO .

Raționamentele introducerii art.206¹ din Codul penal reiese din art.6 a Convenției de la Varșovia potrivit căroră „*Pentru a descuraja cererea care favorizează toate formele de exploatare a persoanelor, în special a femeilor și*

¹ Anii 1995,1996,1997,1999,2001,2004,2008,2016 legi privind aplicarea amnistia.

copiilor, care conduc la trafic, fiecare Parte va adopta sau întări măsuri legislative, administrative, educative”.

Totodată, norma citată a Convenției de la Varșovia urmează a fi realizată și în concordanță cu art.19 lit.c) și art.33 a Convenției de la Lanzarote care nu prevăd excepția prevăzută la art.165¹ alin.(2) din Codul penal, și anume: „*Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin.(1) este liberată de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre comiterea de către alte persoane a infracțiunilor de trafic de ființe umane sau trafic de copii, a ajutat la descoperirea infracțiunilor respective sau a contribuit activ la cercetarea acestor cazuri.*”

Trebuie punctat că, pe parcursul ultimelor 4 ani de către persoane care au săvârșit infracțiuni prevăzute la alin.(1) a art.165¹ alin.(1) din Codul penal nu s-a solicitat să fie liberați pentru că au utilizat produsele și / sau serviciile care constituie rezultatul exploatării în infracțiunile de trafic de copii și astfel norma care a fost menită să genereze identificarea cazurilor de trafic de copii este una ineficientă, iar existența ei doar acordă posibilitatea liberării de răspundere penală celor ce au săvârșit infracțiuni de categoria respectivă.

La examinarea chestiunii privind operarea modificărilor dispoziției art. 207 din Codul penal urmează de ținut cont că, prin ratificarea *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, adoptată la Haga la 25.10.1980*, Republica Moldova are obligația pozitivă să ia măsurile necesare, inclusiv măsurile legislative și administrative, în conformitate cu principiile fundamentale ale dreptului său intern, pentru a asigura punerea în aplicare a obligațiilor care îi revin cu privire la drepturile copilului.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Modificarea legislației procesual penale se referă la următoarea normă din Codul penal :

Art. I – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 107 alineatul (3), după cuvintele „săvârșirii de infracțiuni prevăzute la” se completează cu cifra „165”;

2. Articolul 165:

la sancțiunea alin. (1), textul „cu închisoare de la 6 la 12 ani” se substituie cu textul „cu închisoare de la 6 la 10”;

la sancțiunea alin. (2), textul „cu închisoare de la 7 la 15 ani” se substituie cu textul „cu închisoare de la 7 la 12”;

3. La art.165¹ alin.(1) din Codul penal sintagma „sau trafic de copii” de exclus,

4. Articolul 206:

la sancțiunea alin. (1), textul „cu închisoare de la 10 la 12 ani” se substituie cu textul „cu închisoare de la 7 la 12”;

5. Articolul 206¹ din Codul penal:

(1) Utilizarea rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de copii

Utilizarea produselor și/sau serviciilor care constituie rezultatul exploatării în infracțiunii trafic de copii, prestate de o persoană despre care beneficiarul știe că este victima acestei infracțiuni, dacă această faptă nu întrunește elementele traficului de ființe umane sau ale traficului de copii,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, în mărime de la 3000 la 5000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin.(1) este liberată de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre comiterea de către alte persoane a infracțiunilor de trafic de ființe umane sau trafic de copii, a ajutat la descoperirea infracțiunilor respective sau a contribuit activ la cercetarea acestor cazuri.

6. La art. 207 :

se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

(2) aceleași acțiuni cu abandonarea copilului în străinătate.

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 12 ani.

4. Fundamentarea economică-financiară

Implementarea proiectului de lege nu implică careva resurse financiare din fonduri publice.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În urma adoptării proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nu va fi necesară modificarea sau completarea altor acte normative .

6. Impactul proiectului

Proiectul de Lege va contribui la respectarea angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova în problema combaterii traficului de persoane și a infracțiunilor conexe.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Potrivit art.32 alin.(1)-(3) și art.34 alin.(1) din Legea nr.100/2017 privind actele normative, proiectul de lege se remite spre avizare și expertiză instituțiilor de resort, și se supune consultărilor publice.

Procuratura Generală